

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Põhja-Sakala Vallavalitsus
info@pohja-sakala.ee
Lembitu pst 42, Suure-Jaani, Põhja-Sakala vald
71502 Viljandi maakond

31.03.2025 nr 5.1-3/35473-18

ETTEKIRJUTUS

Ettekirjutuse tegemise aeg ja koht: 31.03.2025 Tallinn

Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 75¹ lõike 4 ning Sotsiaalkindlustusameti peadirektori 27.02.2025 käskkirja nr 30 alusel, arvestades menetluse käigus kogutud tõendeid ja välja selgitatud asjaolusid, teeb Sotsiaalkindlustusameti õiguse ja järelevalve osakonna järelevalve talituse juhtivspetsialist (järelevalve) Aasa Harjak Põhja-Sakala Vallavalitsusele, Lembitu pst 42, Suure-Jaani, Põhja-Sakala vald, 71502 Viljandi maakond, ettekirjutuse järgmiste kohustustega:

Resolutsioon:

1. Tagada abivajavast lapsest teadasaamisel viivitamata lapse abivajaduse nõuetekohane hindamine ja lapse abistamiseks vajalike meetmete pakkumine.

Alus: LasteKS § 17 lõige 1 punkt 3, mille kohaselt on KOVi ülesanne lastekaitse korraldamisel abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajaduse hindamine ja lapse abistamiseks meetmete pakkumine.

Täitmise tähtaeg: 27.02.2026.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet Põhja - Sakala Vallavalitsusele VVS § 75¹ lõike 4 alusel sunniraha 1000 eurot.

2. Tagada kõigi last mõjutavate otsuste vastuvõtmisel, vastu võtmata jätmisel ning otsuse kavandamisel eri võimaluste vahel valimisel laste huvide väljaselgitamine ning lähtumine otsuse tegemisel nendest kui esmatähtsast kaalutlusest koosmõjus nõudega, et lapse huvide väljaselgitamisel selgitatakse välja kõik asjasse puutuvad lapse olukorra ja isikuga seonduvad asjaolud.

Alus: LasteKS § 21 lõige 1, mille kohaselt tuleb kõigi last mõjutavate otsuste vastuvõtmisel, vastu võtmata jätmisel ning otsuse kavandamisel eri võimaluste vahel valimisel selgitada välja lapse huvid ning lähtuda otsuse tegemisel nendest kui esmatähtsast kaalutlusest koosmõjus Lasteks § 21 lõike 2 punktiga 1, mille kohaselt tuleb lapse huvide väljaselgitamiseks välja selgitada kõik asjassepuutuvad lapse olukorra ja isikuga seonduvad asjaolud ning muu informatsioon, mis on vajalik, et hinnata otsuse mõju lapse õigustele ja heaolule.

Täitmise tähtaeg: 27.02.2026.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet Põhja-Sakala Vallavalitsusele VVS § 751 lõike 4 alusel sunniraha 1500 eurot.

3. Tagada abivajava lapse abivajaduse hindamine enne lapsele sobiva meetme määramist.

Alus: LasteKS § 28 lõige 1, mille kohaselt tuleb enne abivajavale lapsele sobiva meetme kohaldamist hinnata lapse abivajadust.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet Põhja-Sakala Vallavalitsusele VVS § 751 lõike 4 alusel sunniraha 1000 eurot.

4. Tagada kõikides juhtumimenetlustes juhtumiplaani ja tegevuskava koostamine ning abivajavale lapsele abi osutamisel võrgustikutöö rakendamine, järgides juhtumikorralduse põhimõtteid sotsiaalhoolekandeseaduses sätestatud korras.

Alus: LasteKS § 29 lõige 2, mille kohaselt tuleb abi osutamisel rakendada võrgustikutööd, järgides juhtumikorralduse põhimõtteid sotsiaalhoolekande seaduse § 9 lõikes 2 sätestatud korras.

Täitmise tähtaeg: 27.02.2026.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet Põhja-Sakala Vallavalitsusele VVS § 751 lõike 4 alusel sunniraha 1000 eurot.

5. Tagada otsuse tegemine juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest.

Alus: LasteKS § 29 lõige 3, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule, koosmõjus LasteKS § 17 lõike 1 punktiga 3.

Täitmise tähtaeg: 27.02.2026.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet Põhja-Sakala Vallavalitsusele VVS § 751 lõike 4 alusel sunniraha 1000 eurot.

Kui ettekirjutuse adressaat jätab ettekirjutuse määratud tähtajaks täitmata, tuleb sunniraha tasuda Rahandusministeeriumi arvelduskontole SEB Pank EE891010220034796011 või Swedbank EE932200221023778606, maksekorralduse viitenumber on 2800048574 ja selgituses märkida sunniraha määranud asutuse nimi, ettekirjutuse number ja sõna "sunniraha".

Ettekirjutuse täitmisest või sunniraha tasumisest palume informeerida Sotsiaalkindlustusametit kirjalikult postiaadressil Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn või digitaalselt allkirjastatud dokumendina elektronposti aadressil info@sotsiaalkindlustusamet.ee või aasa.harjak@sotsiaalkindlustusamet.ee **10 päeva jooksul** arvates ettekirjutuses määratud täitmise tähtajast.

Vabatahtlikult tähtajaks sunniraha tasumata jätmise puhul nõutakse sunniraha sisse asendustäitmise ja sunniraha seaduse § 15 lõike 1 kohaselt täitemenetluse seadustikus sätestatud korras nagu kohtuotsusest tulenev rahaline nõue. Seega lisandub sunnirahale selle vabatahtliku tähtaegse mittetasumise korral kohtutäituri tasu. Sunniraha tasumine ei võta adressaadilt kohustust ettekirjutus täita ning täitmata kohustuste eest võib sunniraha rakendada korduvalt.

Vaidlustamisviide

Juhul kui haldusakti adressaat leiab, et haldusaktiga või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, on tal õigus esitada vaie Sotsiaalkindlustusametile või kaebus halduskohtule 30 päeva jooksul arvates päevast, millal vaide või kaebuse esitaja vaidlustatavast haldusaktist teada sai või oleks pidanud teada saama.

Menetluskäik ja põhjendused

Sotsiaalkindlustusamet algatas 19.09.2023 Põhja-Sakala Vallavalitsuses järelevalvemenetluse, mille eesmärgiks oli kontrollida lastekaitsetöö korraldamise vastavust õigusaktidele ning abivajava lapse juhtumiga seotud andmete kandmist STARi. Järelevalve tulemused on kirjeldatud järelevalve 22.12.2023 aktis nr 5.1-3/35473-3.

Sotsiaalkindlustusamet tegi LasteKS § 19 lõike 1 rikkumise kõrvaldamiseks 16.01.2024 ettekirjutuse nr 5.1.-3/35473-6. Akti punktides 2.1. ja 2.3–2.12. kirjeldatud puuduste osas otsustas SKA teha järelkontrolli. Järelkontroll Põhja-Sakala Vallavalitsuses viidi läbi ajavahemikul 07.01.2025 – 12.02.2025. Järelkontrolli tulemused on kirjeldatud järelevalve 12.02.2025 aktis nr 5.1-3/35473-14.

Eesti Vabariigi põhiseadusest tulenevalt otsustavad ja korraldavad kõiki kohaliku elu küsimusi kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt. Kohalikule omavalitsusele võib panna kohustusi ainult seaduse alusel või kokkuleppel kohaliku omavalitsusega. Riik on kohalikule omavalitsusele pannud SHSiga kohustused ja ülesanded abivajavate inimeste õiguste ja heaolu tagamisel ning sotsiaaltöö korraldamisel, võttes arvesse sihtrühma haavatavust. Kohaliku omavalitsuse üks põhimõtteid on seaduste järgimine oma ülesannete ja kohustuste täitmisel.

Järelkontrollis tuvastatu näitab, et suurenenud abivajadusega laste heaolu, õiguste ja turvatunde tagamine on mitmetes kontrollitud juhtumites puudulik.

Abivajajast lapsest teate saamisel ei ole kohalik omavalitsus kõikides kontrollitud juhtumites hinnanud esmast olukorda ja kontrollinud saadud informatsiooni. Eelhindamise eesmärk on saada esmane ülevaade lapse abivajadusest otsustamiseks, kuidas peab sekkuma. Otsus, kas juhtumimenetlus algatada või mitte, tehti kontrollitud juhtumites 3- kuni 10-kuulise hilinemisega. Äärmiselt oluline lapse ja pere abistamisel on kümne päeva jooksul abivajavat lapsest teada saamisel teha otsus juhtumimenetluse algatamiseks või teha kaalutletud otsus, põhjendades, miks juhtumimenetlust ei algatata.

Juhtumimenetlus ei ole üksnes märke STARis selle algatamise kohta, vaid sellele peab järgnema süsteemne võrgustikutöö.

Nii abivajaduse hindamisel kui tegevuskava planeerimisel ja täitmisel tuleb teha koostööd lapse, pere ja võrgustikuga. Võrgustikutöö rakendamise eesmärk on tagada abi osutamise valdkondadeülesus, et laps ja tema perekond saaksid vajaliku toe kõige optimaalsemal viisil ning et tagatud oleks ka teiste valdkondade spetsialistide kaasatus ja kompetentsus. Milliseid asjaomaseid võrgustikuliikmeid peab konkreetse juhtumi puhul kaasama, sõltub palju juhtumi iseloomust ja lapse abivajadusest. Võrgustikutöö hõlmab endas abivajadusest tulenevat ja ajakohast kinnitatud tegevuskava. Tegevuskava eesmärkide osas tuleb läbi viia vajaduspõhiseid vahehindamisi (soovitulikult vähemalt 6 kuu järel). Nõuetekohase võrgustikutöö osas esines puudusi enamikes kontrollitud juhtumites.

Järelkontrolli käigus ilmnas, et lastekaitsetöötajad ei ole kõikides juhtumites laste huvide väljaselgitamiseks välja selgitanud kõik asjassepuutuvad lapse olukorra ja isikuga seonduvad asjaolud ning muu informatsiooni, mis on vajalik, et hinnata otsuse mõju lapse õigustele ja heaolule.

Lapse ja perekonna olukorrast ning esinevatest riski ja kaitsefaktoritest arusaamiseks, on vaja välja selgitada kõik asjaolud. Lapse olukorra ja isikuga seonduvateks asjaoludeks, millest võib

oleneda, kuidas kavandatav otsus last mõjutab, võivad olla näiteks lapse arengutase, identiteet, viibimine asendushooldusel, lähedaste ja püsivate inimsuhete olemasolu või muud asjaolud. Millised asjaolud on olulised, on iga juhtumi puhul erinevad. On oluline, et kogutaks vajalik informatsioon just konkreetse lapse või konkreetsete laste kohta ning just konkreetse kavandatava otsuse kohta, et selle põhjal oleks võimalik võtta kogu informatsiooni hõlmav, faktidel põhinev, põhjendatud seisukoht selle kohta, mis on lapse parim huvi just seoses kavandatava otsusega.

Kohaliku omavalitsuse üksustel on üsna lai otsustusvabadus, kuidas lastekaitsetööd oma haldusterritooriumil korraldada. Samal ajal piiravad otsustusõigust lastekaitsealaste ülesannete täitmisel mitmed LasteKSis ja SHSis kehtestatud nõuded ja kohustused, mida kohaliku omavalitsuse üksus ja/või lastekaitsetööd tegev ametnik peavad järgima.

Kohalik omavalitsus on esimene asutus, kelle poole on lastel või abivajavate laste vanematel võimalus pöörduda ning abi saada. Kui kohalik omavalitsus ei taga talle seadusega pandud ülesannete/kohustuste täitmist, jäävad abivajavad või hädaohus olevad lapsed ilma abita ning pikemas perspektiivis mõjutab see oluliselt nende kasvamist täisväärtuslikeks ühiskonna liikmeteks.

Vastavalt haldusmenetluse seaduse § 40 lõikele 1 andis Sotsiaalkindlustusamet võimaluse enne ettekirjutuse tegemist Põhja-Sakala Vallavalitsusele esitada oma arvamus ja vastuväited kavandatava ettekirjutuse kohta (18.02.2025 kiri nr 5.1-3/35473-15) hiljemalt 03.03.2025.

Põhja-Sakala Vallavalitsus saatis oma seisukohad ettekirjutuse kavandi kohta 04.03.2025 (kiri nr 8-5/182-1), milles palus selgitusi kirja II jaos toodud küsimustele; vaadata üle sunnirahade suurus ja määramise alused, vähendada neid ettekirjutuse punktide osas või asendada hoiatusega, kus vead võivad tekkida subjektiivsete hindamiste baasil ning määrata madalam maksimaalne sunniraha mitme rikkumise korral ühes menetluses (näiteks väheoluliste rikkumiste korral ei tohiks sunniraha summad olla samasuured kui oluliste rikkumiste korral).

VVS § 75¹ lõike 4 kohaselt on sunniraha ülemmäär 9600 eurot kuid Sotsiaalkindlustusamet ei määranud ettekirjutuse täitmiseks sunniraha ülemmäära. Arvestades, et ettekirjutuses osundatud rikkumised ei ole üksnes formaalsed, vaid mõjutavad sisuliselt seda, kas Põhja-Sakala valla lapsed saavad asjakohast ja tõhusat abi ning asjaolu, et ka varasemas järelevalves 2023. aastal on tuvastatud samad puudused Põhja-Sakala Vallavalitsuse lastekaitsetöös ja omavalitus ei ole taganud nende nõuete täitmist, ei pea Sotsiaalkindlustusamet sunniraha suuruse vähendamist põhjendatuks. Sunniraha hoiatus on kohustuste täitmise tagamise meede ja rakendatakse juhul kui ettekirjutus jäetakse hoiatuses märgitud tähtaja jooksul täitmata.

Põhja-Sakala Vallavalitsuse esitatud küsimustele vastas Sotsiaalkindlustusamet 31.03.2025 eraldi kirjaga nr 5.1-3/35473-17.

Võttes arvesse eeltoodut ning asjaolu, et Põhja-Sakala Vallavalitsuse lastekaitsetöös tuvastati puudused ka 2023. aasta järelevalves ja LasteKSis sätestatud nõudeid jätkuvalt ei täideta, on ettekirjutuse ja sunniraha hoiatuse tegemine ettekirjutuses määratud suuruses põhjendatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Aasa Harjak
juhtivspetsialist (järelevalve)